

TEODOR PALLADY, PICTOR, DESENATOR ȘI GRAVOR

Încă din decembrie trecut, Muzeul Național de Artă a înnobit "muri" (în expresia poetului național Mihai Eminescu) simezelor sale cu o expoziție de excepție: "Teodor Pallady, pictor, desenator și gravor". Secția de grafică a acestui major depozitar al altitudinilor artistice, plastice, naționale și universale ale țării, sub conducerea competentă a istoricului de artă Dana Bercea, s-a întrecut pe sine în organizarea acestei expoziții, dedicată împlinirii a 125 de ani de la nașterea artistului. Ea cuprindea un număr de 79 uleiuri și 122 piese de grafică. În valoarea expoziției precum și a *Catologului* găsim elementele de referință pentru a-l putea înțelege pe Pallady. Pe lângă picturile cunoscute este etalată o impresionantă galerie de grafică: desene, gravuri aqua forte, penișe și penișe laviate, tehnici mixte, acuarele și documente în original ale biografiei artistului. Multe din acestea provin de la Cabinetul de specialitate al Academiei Române. "Altiitudinile" de care vorbeam mai sus ne-au venit în minte citind într-o notă a agendei din 1944 a lui Teodor Pallady: "*să nu te speculezi pe tine însuși și să te folosești de ceea ce ai dobândit - de experiența ta - pentru a merge mai departe... mai sus, să adaugi ceva în plus la ceea ce ai făcut...; căci privind opera mea aș vrea să spun: ea este la cîntare altitudine - acum*".

Desenele de tinerețe ale lui Pallady trădează transformarea psihologică a artistului; autoportretele, ca de altfel și cele în ulei, sunt de o foarte dură sinceritate ceea ce-l demonstrează pe Pallady ca pe un desenator "ab nato".

Substanța senzitivă a temperamentului său, dublată de o veșnică dorință de mai bine, spre sintetism, aparținând unui intelect cenzurativ cu sine însuși, denotă, prin schițe, notații, crochiuri, studii, desene, extreme de bogată gamă a procedurilor pe care le stăpânește, înzestrându-l pe fiecare cu resurse proprii. Conturul nu închide forme căci, ca orice desen de mare pictor, el înregistrează discontinuități în grafic.

În monografia sa "Teodor Pallady" prof. dr. Raoul Șorban scria în 1968: "*Pallady arareori era satisfăcut de lucrul său. Chinuit de dorul de a crea imagini așa cum i se conturau în minte, era contrariat de expunerea lor, pe care o credea inferioară închipuirilor lăuntrice, hrănită de substanța întregii sale ființe. Plăsmuită din suflet, din necesitate și tensiune, sub povara confruntării posibilităților cu menirea ce și-o rostise artistul, opera, deși realizată suveran, nu a oferit omului mulțumirea împlinirii pentru că și-o considera o neîncetată devenire și aproximativă*".

Pallady însuși spunea că un tablou este un poem pictural. Trecute prin gândul și plămădirea artistului - introvertit, ciudat - culorile sale își sublimează valoarea în sine; motivele, și ele nu numeroase, se compun prin fluidul reveriilor în atitudinile melancolice, strălucitoare pe rețină, în simfonii de o delicatețe și pătrundere în pacea sufletului cum puținii pictori români le-au avut. Pentru toate acestea și pentru ce cuvântul nu poate îmbrăca, expoziția a constituit un mare eveniment cultural.

VIORICA NECULA ȘTEFĂNESCU

EXPOZIȚIA "FLORILE PĂMÂNTULUI"

În cadrul artelor decorative, un gen năpăstuit la noi, căci a fost și este puțin practicat, întrucât solicită artistului executant, pe de o parte, un dezvoltat simț al proporției și o mare putere de sinteză în privința îmbinării culorilor, iar pe de altă parte implică mari cheltuieli și solicită cel mai adesea un anumit spațiu propriu, este mozaicul.

O prezență timidă în ultimii 50 de ani înregistrează mozaicul cu scene religioase plasate în lăcașele de cult și cel cu teme laice care decorează fațadele, holurile și sălile de recepție ale unor clădiri publice.

Rareori artiștii înclinați spre realizări în această tehnică își îndreaptă atenția spre lucrări care să satisfacă necesitățile estetice cotidiene ale interioarelor locuințelor moderne ale celor captivați de frumusețea mozaicului.

Printre puținii care și-au dedicat activitatea mozaicului și năzuiește să vină în întâmpinarea cerințelor firești ale admiratorilor acestuia, distingem creația lui Virgiliu Z. Teodorescu. Într-un răstimp de 30 de ani, cu pasiune și perseverență, el și-a împărțit existența deopotrivă între cercetarea istorică, ca arhivist și muzeograf, cu preocupări pentru istoria culturii, în mod special a monumentelor de for public, care i-a asigurat existența și l-a răsplătit cu realizări deosebit de pertinente, și crearea de mozaicuri, care prin valoarea lor artistică îl impun ca o forță de necontestat printre conștrații mozaști.

Expoziția prezentă, a 14-a personală în palmaresul lui Virgiliu Z. Teodorescu, evidențiază câteva trăsături caracteristice personale și calitățile plastice ale realizărilor

Vernisajul expoziției de artă decorativă - mozaic - "Florile Pământului". La microfon, criticul Marin Mihalache, în planul doi, criticul și istoricul de artă Petre Oprea, în stânga, Elisabeta și Virgiliu Teodorescu. 5 iunie 1997, București.

sale, care îi singularizează creația, constituind propria pecete stilistică față de ceilalți.

Mai întâi lucrările lui sunt gândite în forme de mici dimensiuni pentru încadrarea lor firească în interioarele apartamentelor, a logiilor, a balcoanelor, economicoase ca spațiu. Dacă altele lucrările ținteau să îmbine frumosul cu utilul, însumând unele și un rol funcțional (măsuțe, scaune, scrumiere etc.), acum ele au doar un statut pur decorativ pentru desfătarea vizuală a privitorului.

În al doilea rând, constatăm că arareori întrebuițează materialele specifice procurate de la magazinele de specialitate, folosite curent de mozaiști. El și-a îndreptat atenția spre folosirea cu predilecție a cioburilor, provenind din diverse obiecte deteriorate - farfuri, cești, boluri de porțelan și faianță - precum și a pietrișului. De aici ineditul realizării, datorată fanteziei inepuizabile a artistului. Stimulul creativ nu este datorat unei idei inițiale materializată

ci ineditul materialului folosit, ce-l are la îndemână - culoare, materie, motive ornamentale - este cel care îi excită imaginația.

Sensibil la frumusețea naturii, atras de suavitatea și coloritul florilor, Virgiliu Z. Teodorescu țintește să le immortalizeze cel mai mult în lucrările lui, cum se întâmplă în expoziția prezentă, intitulată chiar "Florile pământului".

Exponatele înscrise în variate forme circulare, de diverse mărimi, exultă în îmbinări de culori calde ale florilor, în concordanță cu dimensiunile bucăților de material folosit (tăiat în diverse forme) pe funduri de brunuri de diverse nuanțe.

Dominarea culorilor calde, în împerecheri inedite pentru privitor, îi creează acestuia a stare benefică de liniște și calm.

PETRE OPREA

Panouri cu mozaicuri din expoziția vernisată (fotografia de Alexandru Tănăsescu).

